

Barcelona clàssica

Divulgació i actualitat musical

INICI

AGENDA

FÒRUM BARCELONA CLÀSSICA ▾

GÈNERES ▾

NEWSLETTER

CA

ES

CAMBRA

Emparaular la música

La novel·la 'Viola d'amore', de Maria Àngels Anglada, és una petita joia literària, imprescindible per als melòmans i per als amants de l'art

04-08-2020

🎵 “Vam callar a l'acte perquè ja el violoncel amb la seva veu ferma i vellutada, segura, exigí per ell mateix un silenci quietíssim i vast, com un mar. No provaré de trencar-lo amb cap paraula, no perseguiré amb la música imperfecta dels mots la plenitud serena i colpidora del seu vol”. L'escriptora vigatana **Maria Àngels Anglada i d'Abadal** (1930-1999) coneixia —i reconeixia— la dificultat d'emparaular les impressions profundes i embrollades que li suscitava la música clàssica. Aquest fragment acabat de citar, que pertany a la novel·la *Viola d'amore* (1983, Edicions Destino), és només una mostra menuda de les descripcions delicioses que Anglada fa florir a partir de sons musicals que la commouen.

Maria Àngels Anglada.

La novel·la *Viola d'amore* és una petita joia que recomano vivament a totes les persones que estimin la música i que advoquin per un art entès en un sentit omnímode. Segurament es tracta d'una obra eclipsada per l'èxit esplendorós d'*El violí d'Auschwitz* (1994), una altra peça literària d'Anglada en què la música també és la protagonista absoluta. *Viola d'amore* és una font d'afinitats culturals, d'interseccions artístiques. Anglada hi enllaça literatura i música —i, en menor mesura, pintura— amb l'espurna poètica que tant la caracteritza.

Viola d'amore és, també, un joc de ficció sustentat per un munt de referències musicals i històriques totalment reals i erigit damunt la història de la família dels Buddenbrook, creada per l'escriptor alemany Thomas Mann. Anglada projecta la vida dels descendents del fictici Hanno Buddenbrook, aquell jove que, malgrat la seva constitució malaltissa, irradiava talent i geni musical.

Llegir aquesta novel·la d'Anglada, escrita amb tanta delicadesa, és sempre una delícia. A més, aquest agost pot ser una lectura especialment llaminera per qui tingui entrades d'algun concert de la 28a Schubertiada, que se celebra sobretot a l'Abadia de Santa Maria de Vilabertran, a l'Alt Empordà. La primera part de la novel·la passa en aquest mateix lloc, dins el marc del Festival de Música de l'Abadia. Amb una sensibilitat marcadament poètica, Anglada descriu el monestir i l'atmosfera que l'envolta.

Les impressions musicals d'Anglada

“Músics invisibles encara, afinaven les màgiques fonts del cant, que m'arribava a fora del cancell, prolongaven aquells moments d'espera, aquella promesa segura de plaer, abrigada de nit i de la meua pròpia avidesa”, diu el personatge Màrius Teixidor mentre arriba al monestir de Vilabertran. A partir d'aquesta pàgina, Anglada posa en boca de Teixidor tot un seguit de paraules que capturen la música del Trio Izvorul, un conjunt format per un violoncel, un violí i un piano.

A la mitja part del concert, Teixidor s'estima més esperar-se sol: “Com l'infant que té recança de despertar-se, perquè el dia el separa d'un somni de colors, tenia por dels comentaris, segurament entesos i informats, però així i tot distants del món on em duïen aquells primers sons encara sense acabament, aquests cada vegada nous estremiments de les cordes i de mi mateix”. Teixidor tem que, si parla massa de les obres que acaba d'escoltar, minvarà la intensitat amb què les ha viscudes.

Més endavant, a la segona part del concert, Teixidor verbalitza la impressió que li ha causat el *Trio avec piano en ré mineur, op. 120*, de Gabriel Fauré, i aquesta vegada recorre a elements de la naturalesa: “Una suavitat, una aroma mesclada de roses i romaní en un jardí nocturn era l'atmosfera que es filtrava d'aquells sons, no esclatant, no provocant, sinó destil·lant sense secret però sense brogit”.

El Trio Izvorul tanca el concert amb la primera audició absoluta d'un trio inacabat de Mozart, descobert per Climent Moragues, el violinista del conjunt. “Si més no, mentre escoltàvem, la bellíssima peça, inconfusiblement mozartiana, no necessitàvem pas ni confirmacions ni aclariments de cap mena. No enyoràvem res d'exterior a la música mateixa, no li preguntàvem de quin país ens havia arribat ni per quins camins. Semblava una primavera que aboqués, perquè li'n sobraven, els colors canviant de les flors. ¿Amb quins mots, sorgits de quina font, podria recordar-la? Ala, alosa, tritlleig, dansa...però també flama i ombres fluctuants”, confessa Teixidor.

Tota la novel·la és plena de descripcions d'aquesta mena. Anglada excel·leix per la seva capacitat de dir amb paraules tot allò que la música insinua, i *Viola d'amore* és, als meus ulls, l'exemple paradigmàtic d'aquest talent.

La història de la música, vista des dels ulls poètics d'Anglada

Al llarg de *Viola d'amore*, Anglada deixa anar petites històries i anècdotes que pertanyen a les vides d'alguns grans compositors, com Brahms, Mozart i Bach. Explica, per exemple, que per Mozart els silencis eren crucials: “Es va fer un silenci extraordinari”, escrivia Mozart, molt jove; i, dos mesos abans de morir, explicant els aplaudiments, les repeticions i l'entusiasme que despertava, setmanes i setmanes seguides, *La flauta màgica*, tornava a dir: “Però allò que m'estimo més és l'assentiment d'una aprovació silenciosa”.

Una mica abans, Anglada narra una història bonica sobre l'ànima creadora de Brahms: “Penso en les ribes verdes de la Caríntia, en la casa ran de l'aigua, en les arbredes fulloses on Brahms es passejava, incansable, ‘collint les melodies’, com nosaltres hi collíem herbes aromàtiques o móres o gerds, en un bosc. Així ho assegurava ell, que els cants brollaven de la terra, i els collia, a garbes, i els infonia una forma acabada abans de donar-los a les mans com ales i al cor dels seus artistes predilectes, Clara Schumann i Joseph Joachim”.

L'Abadia de Santa Maria de Vilabertran, santuari de la música clàssica

Pot resultar especialment interessant assistir a la Schubertiada havent gaudit prèviament de les pinzellades que Anglada fa de l'Abadia de Santa Maria de Vilabertran. Anglada parla de “la bellíssima façana del palau de l'abat, amb les joies dels cinc finestrals gòtics d'esvelts mainells i la solidesa daurada dels murs emmerlats que féu bastir l'abat Antoni Girgós”; també dedica uns mots al “claustre de quietud acollidora”, ple de “columnes i [...] capitells, amb estilitzades fulles d'acant vincladís, amb altres fulles més petites i fruits de mal distingir”. Fins i tot relata la llegenda de l'abat Rigall, el fundador del monestir: “Un dia de tramuntana pujà dalt del campanar de tres pisos i, tot arrapat al batall d'una campana, la tramuntana se l'endugué pels aires! Sort que l'amplària del seu hàbit es bufà tota ella, estarrufant-se amb el vent, com un globus burell, i l'abat volant com una gavina arribà a terra sa i estalvi”.

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Comentari

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

Desa el meu nom, correu electrònic i lloc web en aquest navegador per a la pròxima vegada que comenti.